

Rapport Rijksmuseum Amsterdam

Merel van Erp, Hester Kuiper, Mara Lagerweij o.l.v. Jonathan Bikker

25-10-2013, Amsterdam

Herkomst niet helder:

De collectie van het Rijksmuseum kan binnen de selectie van onderzochte schilderijen acht schilderijen presenteren die binnen deze categorie vallen. Hiervan is het voor slechts één werk (SK-A-4156) mogelijk om een rechtmatige eigenaar aan te wijzen.

51% van de onderzochte schilderijen heeft na dit onderzoek geen lacune meer in de periode 1933-45. De overige 49% van de schilderijen heeft op dit moment nog wel lacunes in de periode 1933-45, maar op basis van dit grondige onderzoek hoeft dat niet te betekenen dat de herkomst *niet helder* is. In de toekomst kan aanvullend onderzoek hier nog verandering in brengen.

SK-A-4156

Pieter Frederik van Os (1808-92), schilder

Mauve, Anton

...; collection Paul Joseph Constantin Gabriël (1828-1903), Haarlem, Amsterdam, Brussel and Scheveningen, before 1888; his sale, Amsterdam (F. Muller), 14 June 1927 *sqq.*, no. 292;¹ ...; the dealer Unger en Van Mens, Rotterdam;² ...; collection Gijsbertus Anthonius van Rede, Bennekom, before 1945;³ from whom stolen during WWII, ca. 1940-45;⁴ ...; anonymous sale, Amsterdam (Paul Brandt), 5 November 1968 *sqq.*, no. 313, fl. 307.85, to the museum

¹ De Bruyn Kops 1969, p. 37.

² HNA SNK archive, 2.08.42, inv. no. 756, no 3689.

³ HNA, SNK archive, 2.08.42, inv. no. 164, letter 17 June 1950.

⁴ HNA, SNK archive, 2.08.42, inv. no. 756, no 3689.

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja

Herkomst niet helder

Conclusie

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het behoorde tot de gestolen collectie van G.A. van Rede, Bennekom.

Toelichting

De heer Van Rede heeft na de oorlog bij de Stichting Nederlands Kunstbezit aangifte gedaan van vermissing van dit schilderij, dat nog aanwezig was voor zijn evacuatie in 1945. Het museum tracht met de erven in contact te treden.

SK-A-4748

Zelfportret op 43-jarige leeftijd

Scheffer, Ary

...; acquired by a private collector, ca. 1940-45;¹ from whom acquired by the museum, 1979

¹ Note RMA.

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja**Herkomst niet helder****Conclusie**

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het onbekend is van wie, hoe en op welk moment de onbekende schenker dit schilderij heeft verworven tijdens de oorlogsjaren.

Toelichting

De wijze waarop dit schilderij door het museum is verworven, wordt als volgt beschreven in het inventarisboek: "In 1979 in gehavende toestand op informele wijze afgestaan aan het Rijksmuseum door bezoekers die het in de Tweede Wereldoorlog bezit hadden gekregen."

SK-A-3889

Willem III (1650-1702), prins van Oranje, als kind

Hanneman, Adriaen

? Commissioned by the Orange family as a gift for Elector Friedrich Wilhelm von Brandenburg, Prince Willem III's uncle and guardian; first recorded in the Royal Palace, Berlin (Royal Collections of Prussia), 1779 ('Eine kleine Prinzessin auf eine Distel tretend');¹ estate inventory Royal Palace, Berlin, 1793, no. 10 ('[...] junges Mädchen. Ganze Figur. 4 1/3 x 3');² inventory of paintings in the Royal Collections of Prussia, 1811, no. 4111 ('Portrait einer Jungen Prinzessin');³ recorded in the Royal Palace, Potsdam, 1896 (as Princess Albertine Agnes of Orange-Nassau, wife of Prince Willem Frederik of Nassau-Dietz);⁴ assigned to the State of Prussia after the abdication of Emperor William II, 1918;⁵ ...; collection Hohenzollern family, Royal Palace, Berlin, Stadtschloss, Potsdam, until c. 1945;⁶ ...; or, ? collection of Alexandra Zubkow, née Princess Victoria of Prussia (1866-1929);⁷ ...; from the dealer C. Reinheldt, Berlin, fl. 10,000, to the museum, through the mediation of G. Cramer, The Hague, 1955

¹ Nicolai 1786, II, p. 884. First mentioned in the edition of 1779. See also Ter Kuile 1976, p. 82.

² Ter Kuile 1976, p. 82.

³ Ter Kuile 1976, p. 82.

⁴ Bredius/Moes 1896, p. 211.

⁵ Staring 1950, p. 162.

⁶ Ter Kuile 1976, p. 82.

⁷ Van Luttervelt 1957, p. 109.

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja Herkomst niet helder

Conclusie

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het onbekend is wanneer en hoe dit schilderij uit de familie Hohenzollern is geraakt en hoe het in bezit is gekomen van de Berlijnse kunsthandel Reinheldt.

Toelichting

Dit schilderij is vervaardigd in opdracht van de familie Van Oranje als gift aan Friedrich Wilhelm von Brandenburg, oom en voogd van de Prins.

Het is onduidelijk of het werk tot '45 in het paleis bij de Hohenzollern verbleef, of dat het in de collectie van Alexandra Zubkow (en mogelijk haar erfgenamen) bleef. De erfgenamen van Zubkow verbleven later mogelijk in paleizen in Potsdam en Berlijn, waaruit in de oorlogsperiode veel is geroofd.

De locatie van het schilderij is, volgens Ter Kuile 1976, tot ca. 1945 het Königliches Schloss, Berlijn, Stadtschloss, Potsdam. Hij noemt deze locatie in combinatie met bezit van het huis Hohenzollern. Echter dit gebouw is na de Eerste Wereldoorlog voor de Hohenzollern familie verloren gegaan. Locatie en eigenaar komen dus niet overeen. In 1945 is de locatie door bombardementen verwoest en in 1950 is de ruïne verwijderd.

Alexandra Zubkow, née Prinses Victoria van Pruisen (1866-1929) kan enkel met een vraagteken worden opgenomen als eigenaar, doordat deze informatie is gebaseerd op een onduidelijke mededeling van de handelaar Reinheldt, Berlijn. Zij is echter wel een Hohenzollern en heeft in het paleis gewoond. Als het schilderij na de Eerste Wereldoorlog in de collectie van Alexandra Zubkow is gebleven, zal het waarschijnlijk in of na 1929 geveild zijn, omdat zij de laatste jaren van haar leven aan de bedelstaf raakte. Op basis van de huidige herkomstgegevens is het dus niet uit te sluiten dat ook dit stuk toen geroofd is. Het blijft eveneens onduidelijk of Reinheldt het wellicht rechtsreeks van Zubkow kocht, of dat daar nog andere transacties tussen zitten.

SK-A-5009

Salomé met het hoofd van Johannes de Doper
Kruseman, Jan Adam

...; sale, 'Een collectie schilderijen uit Nederlandsch Kunstbezit', Amsterdam (Fred. A. van Braam), 7 (8) September 1943 *sqq.*, no. 135, as 'Bijbelsche Voorstelling', fl. 2,800;¹ ...; unknown location, 1948;² ...; collection Mrs. J.M. de Jager, Amsterdam, 1960's;³ by descent through the family;⁴ donated by a private collector to the museum, 2012

- ¹ Copy RMA.
- ² Knoef 1948, pp. 68-69.
- ³ Note RMA.
- ⁴ Note RMA.

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja

Herkomst niet helder

Conclusie

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het onbekend is wie dit schilderij heeft ingebracht op de veiling bij Fred. A. van Braam in 1943.

Toelichting

Dit schilderij is verhandeld in de oorlogsperiode door veilinghuis Fred. A. van Braam, Amsterdam. Het is mogelijk dat dit veilinghuis in oorlogstijd geconfisqueerd bezit heeft geveild.¹

SK-A-4013

Govert van Slingelandt (1623-90), heer van Dubbeldam. Met zijn eerste vrouw Christina van Beveren en hun beide zoontjes
Mijtens, Johannes

? Commissioned by the sitters; ? their son Barthout des H.R. Rijksbaron van Slingelandt 1654-1711), Dordrecht; his son Govert des H.R. Rijksbaron van Slingelandt (1692-1767), Dordrecht, with all the family portraits;¹ ? his brother Hendrik des H.R. Rijksbaron van Slingelandt (1702-59), no. 3 Korte Vijverberg, The Hague, or his sister-in-law Maria Katharina van der Burch (1707-61), no. 3 Korte Vijverberg, The Hague, with all of the family portraits ('de origineele portretten van Govert van Slingelandt Hr Barthoutsz. en Christina van Beveren met haar twee kinderen geschilderd in een schoorsteenstuk in de Eetzaal door Johan Mijtens, 1657');² ? their estate inventory, 1761; ('een groot stuk kunstig geschilderd door Johan Mijtens ao 1657, waarin verbeeld worden de Pourtraitten van Govert van Slingelandt Heeren Barthouts soon en zijns Huisvrouw Christina de Beveren, met haere 2 kinderen genaamt Barthout, en Christina van Slingelandt, zijnde de laatste zeer jong overleden 11 dec: 1656. aet: 2. maanden');³ ? their son Barthout des H.R. Rijksbaron van Slingelandt (1731-1798), Dordrecht; ? his son Hendrik baron van Slingelandt (1788-1868), The Hague; ? his son Jacob baron van Slingelandt (1822-1878), the Hague;...; collection J.J. Thole, Huizen;⁴ anonymous sale [section J.J. Thole], Amsterdam (Mak van Waay), 22 (23) December 1942 *sqq.*, no. 22, as Portrait of a family;...; private collection Düsseldorf, 1942-44;⁵ via Dorotheum, Vienna, RM 64,000, to Adolf Hitler's Führermuseum, Linz, 1944 (inv. no. 3813);⁶ war recuperation, SNK, 31 July 1946 (inv. no. NK 1792);⁷ on loan to the museum from the DRVK, since 21 February 1955 (inv. no. SK-C-1447); transferred to the museum, 24 February 1960

¹ Zie voor Braam ook SK-A-4181.

- ¹ HRvA, Familiearchief Van Slingelandt, inv. no. 147, fol. 32.
- ² HRvA, Familiearchief Van Slingelandt, inv. no. 19, p. 9, no. 34.
- ³ Quotation according to the copy of the document pasted onto the reverse of the photo file with the IB. See also Bauer 2006, p. 261. Document not found in HRvA, Familiearchief Van Slingelandt, September 2009.
- ⁴ Ekkart et al. 2000, NK 1792, p.87.
- ⁵ Bundesarchiv Koblenz. B. 323/00875. fol. 1, K. 8934.
- ⁶ M CCP website, file card no. 8934.; Bundesarchiv Koblenz. B. 323/00875. fol. 1, K. 8934.; the Linz no. 3813 is recorded in yellow on the reverse of the painting.
- ⁷ M CCP website, file card no. 8934

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja

Herkomst niet helder

Conclusie

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het onbekend is wanneer en van wie J.J. Thole het schilderij heeft verworven

Toelichting

Dit schilderij behoort tot de Nederlandse Kunstcollectie, beheerd door het Rijk, en is op 24 februari 1960 overgedragen aan het Rijksmuseum te Amsterdam. Het is opgenomen in de resultaten op de website van Bureau Herkomst Gezocht.

Het schilderij is aangekocht uit een particuliere collectie in Düsseldorf, voor de collectie van Adolf Hitler, voor het op te richten Führermuseum te Linz met bemiddeling van het veilinghuis Dorotheum te Wenen.

Mogelijk is J.J. Thole dezelfde persoon als 'Job Thole' uit Huizen, genoemd in de herkomst van een Huybrecht Beuckelaer (sale, New York (Sotheby's) 26 January 2012, nr.105). Deze Job Thole hielp Dr. Rudolph Berl (1884-1963) om schilderijen na de Anschluss (1938) naar Nederland te brengen. In 2002 is aan de erven Berl het schilderij NK2646 gerestitueerd. Uit het, destijds door de Restitutiecommissie opgestelde, verslag blijkt dat Job Thole een vriend van de familie was.²

SK-A-4016

Maximilian II Maria Emanuel (1662-1726). Keurvorst van Beieren, in de slag bij Mohacs tegen de Turken

Vivien, Joseph (copy)

...; anonymous sale [section J.J. Thole (Huizen)], Amsterdam (Mak van Waay), 22 (23) December 1942 *sqq.*, no. 27, as Adriaan van der Werff, fl. 1,000, to the Landesmuseum für Kunst und

² Voor J.J. Thole zie ook onderstaande herkomst van SK-A-4016.

Kultugeschichte Oldenburg, Oldenburg;¹ war recuperation, SNK, 1945 (inv. no. NK 1804);² transferred from the DRVK to the museum, 1960

¹ SNK Archive, inv. no. 771.

² Provenance from 1942 to 1945 reconstructed by Ekkart et al. 2006.

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja Herkomst niet helder

Conclusie

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het onbekend is wanneer en van wie J.J. Thole het schilderij heeft verworven.

Toelichting

Dit schilderij behoort tot de Nederlandse Kunstcollectie, beheerd door het Rijk, en is op 24 februari 1960 overgedragen aan het Rijksmuseum te Amsterdam. Het is opgenomen in de resultaten op de website van Bureau Herkomst Gezocht.

Mogelijk is J.J. Thole dezelfde persoon als 'Job Thole' uit Huizen, genoemd in de herkomst van een Huybrecht Beuckelaer (sale, New York (Sotheby's) 26 January 2012, nr.105). Deze Job Thole hielp Dr. Rudolph Berl (1884-1963) om schilderijen na de Anschluss (1938) naar Nederland te brengen. In 2002 is aan de erven Berl het schilderij NK2646 gerestitueerd. Uit het, destijds door de Restitutiecommissie opgestelde, verslag blijkt dat Job Thole een vriend van de familie was.³

Bibliografie MV Rapport

Bredius/Moes 1896

A. Bredius and E.W. Moes, 'Adriaen Hanneman', *Oud Holland* XIV (1896), pp. 203-18

De Bruyn Kops 1969

C.J. de Bruyn Kops, 'Anton Mauve als beginneling en het geschilderde portretje van zijn leermeester', *Bulletin van het Rijksmuseum* XVII (1969), pp. 37-43

Ekkart et al. 2006

R.E.O. Ekkart et al., *Herkomst gezocht: de geschiedenis van ruim 4700 kunstwerken die na WO II uit Duitsland terugkwamen en sindsdien de NK-collectie vormen/Origins unknown: the history of over 4700 works of art that returned from Germany to The Netherlands after World War II and have since then incorporated the NK collection* [CD-rom], The Hague 2006

³ Voor J.J. Thole zie ook bovenstaande herkomst van SK-A-4013.

Knoef 1948

J. Knoef, *Een eeuw Nederlandse schilderkunst*, 1948

Ter Kuile 1976

O. ter Kuile, *Adriaen Hanneman (1604-1671): een Haags portretschilder*, diss., University of Utrecht 1976

Van Luttervelt 1957

R. van Luttervelt, 'Drie portretten', *Bulletin van het Rijksmuseum V* (1957), pp. 108-13

Nicolaï 1786

F. Nicolaï, *Beschreibung der Königlichen Residenzstädte Berlin und Potsdam, aller daselbst befindlicher Merkwürdigkeiten und der umliegenden Gegend*, 3 vols., Berlin 1786

Schwarz 2004

B. Schwarz, *Hitlers Museum: Die Fotoalben Gemäldegalerie Linz*, Vienna 2004

Staring 1950

A. Staring, 'De portretten van den Koning-Stadhouder', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek III* (1950-1951), pp. 151-95

MCCP website

Website Deutsches Historisches Museum

Database Munich Central Collecting Point

Afkortingenlijst

HNA Het Nationaal Archief (The National Archive), The Hague

HRvA Hoge Raad van Adel, The Hague

MCCP Munich Central Collecting Point

RKD Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (Netherlands Institute for Art History), The Hague

RMA Rijksmuseum, Amsterdam

SNK Stichting Nederlands Kunstbezit (Foundation for Dutch Art Holdings), The Hague, 1945-49

Selectie:

Selectie schilderijen onderzoek

Alle schilderijen, op dit moment in de eigen collectie, verworven tussen 1933-1939 en tussen 1949-2012, én vervaardigd voor 1946, zijn opgenomen in dit onderzoek.

De bruiklenen van musea of van het ICN zijn **niet** meegenomen in het onderzoek. Deze bruikleengevers dienen dit onderzoek zelf te doen.

De bruiklenen van particulieren zijn **wel** meegenomen in het onderzoek. Deze bruikleengevers hebben geen verplichting ten opzichte van de NMV om dit onderzoek te doen.

De bruiklenen van het Koninklijk Oudheidkundig Gezelschap zijn **wel** meegenomen in het onderzoek.

Selectie tekeningen onderzoek

Alle tekeningen, op dit moment in de eigen collectie, verworven tussen 1933-1939, zijn opgenomen in dit onderzoek.

Van de tekeningen, op dit moment in de eigen collectie, verworven tussen 1949-2012, én vervaardigd voor 1946, zijn alle interne bronnen onderzocht.

De bruiklenen van musea of van het ICN zijn **niet** meegenomen in het onderzoek. Deze bruikleengevers dienen dit onderzoek zelf te doen.

De bruiklenen van particulieren zijn **wel** meegenomen in het onderzoek. Deze bruikleengevers hebben geen verplichting ten opzichte van de NMV om dit onderzoek te doen.

De bruiklenen van het Koninklijk Oudheidkundig Gezelschap zijn **wel** meegenomen in het onderzoek

Methode:

Voor alle objecten die in het hier beschreven onderzoek zijn opgenomen zijn eerst de interne en vervolgens de externe bronnen geraadpleegd.

De bestudeerde interne bronnen zijn de inventarisboeken, inventariskaarten, inventarismappen, jaarverslagen, collectiecatalogi van het museum (zowel gepubliceerde als niet gepubliceerde) en het archief van het museum. De achterzijde van de schilderijen is indien mogelijk bekeken op annotaties, etiketten, zegels etc. Voor tekeningen is enkel de voor- en achterzijde bekeken op annotaties en stempels indien er mogelijk een problematische herkomst was.

Voor de herkomsten die op grond van bovenstaande interne bronnen nog niet sluitend waren voor de periode 1933-1945, volgde een onderzoek naar verzamelaar, handelaar en/of eigenaar. Voor iedere persoon werden de volgende biografische bronnen geraadpleegd: de databases van het RKD, Google, Art Looting Intelligence Unit (ALIU) Red Flag Names List and Index, de burgerlijke stand vanaf 1811 via Wiewaswie.nl, de historische kranten via www.kb.nl, de persoonsdossiers in het archief van het Rijksmuseum en de beheersdossiers in het archief van de Stichting Nederlands Kunstbezit (indien van toepassing).

Het vervolg van het biografisch onderzoek was sterk afhankelijk van de herkomst. Hiervoor kon gebruik gemaakt worden van RKD persdocumentatie, plaatselijke archieven, Adelsboeken en Nederlands Patriciaat, de websites www.familysearch.org, www.cbg.nl, www.biografischportaal.nl, www.familiearchieven.nl, www.gahetna.nl, www.dutchjewry.org, www.jodeninnederland.nl, www.thepeerage.com, www.herkomstgezocht.nl, www.lostart.de, www.lootedart.com, www.restitutiecommissie.nl, www.communityjoodsmonument.nl, www.london-gazette.co.uk en www.archieven.nl, en de diverse biografische woordenboeken uit verschillende landen en periodes.

Specifieke bronnen voor de verzamelaar, handelaar en/of eigenaar van tekeningen waren www.britishmuseum.org en het merkenboek (Fondation Custodia) via www.marquesdecollections.fr.

Wanneer de herkomst in de periode 1933-1945 vervolgens nog niet sluitend was, werd naar gegevens over het object gezocht in de relevante monografieën, tentoonstellingscatalogi en andere

object specifieke literatuur. Van alle in de herkomsten genoemde relevante veilingen, zijn de catalogi zowel in het RKD als in het museum fysiek ingezien. Daarnaast zijn de fiches van Hofstede de Groot via www.rkd.nl geraadpleegd, de German sales 1930-1945 via www.ub.uni-heidelberg.de, Jeu de Paume via www.errproject.org, het Central Collecting Point Munich via www.dhm.de, www.lostart.de, www.lootedart.com, Foto Marburg via www.bildindex.de, Frick Fotoarchief via <http://arcade.nyarc.org>, de Witt Library fiches in het RKD, de beelddocumentatie in het RKD, en indien het een portret betrof ook de beelddocumentatie en fiches van het Iconografisch Bureau in het RKD. Indien het archief van de betreffende kunsthandelaar toegankelijk was in het RKD of het Getty Research Institute, is dit geraadpleegd. Voor alle schilderijen zijn uit voorzorg ook de inventariskaarten van het Goudstikker-Miedl archief gezien en de relevante tentoonstellingscatalogi van Goudstikker in het RKD. In het archief van de Stichting Nederlands Kunstbezit zijn vervolgens voor alle schilderijen de 'aangifteformulieren vermiste werken' bekeken, en indien noodzakelijk de beheersdossiers. Voor het beoordelen van de herkomst werd gebruik gemaakt van www.herkomstgezocht.nl, www.restitutiecommissie.nl, www.sagerecovery.com en diverse publicaties over kunstroof in de Tweede Wereldoorlog.

Voorgaand Onderzoek:

Het museum heeft in 1998 een inventariserend onderzoek laten uitvoeren voor de verwervingen in de periode 1940-48. Er is geen onderzoek gedaan naar de individuele objecten, maar er is gekeken naar aanwinsten die mogelijk afkomstig waren uit door de nazi's geroofd of geconfisqueerd Joods bezit. Het rapport wijst op 'probleemgebieden' die in aanmerking komen voor nader onderzoek, zoals aankopen bij mogelijk 'verdachte' kunsthandelaren en veilinghuizen in de periode '40-'48.

Conclusie:

Terugkijkend op het onderzoek, naar de verwervingen 1933-1939 en 1949-2012, kan geconstateerd worden dat er op dit moment slechts 8 'probleemgevallen' zijn op de 923 onderzochte schilderijen. Van dit totale aantal schilderijen had ongeveer 30% een herkomst zonder lacunes voor de periode 1933-1945 na het onderzoeken van alle interne bronnen en heeft nu 51% een herkomst zonder lacunes voor de periode 1933-1945. Er is daarnaast van een aantal stukken ontdekt dat er sprake was van een restitutieverleden, terwijl dat nog niet in het museum bekend was. Een groot gedeelte van de herkomsten van de tekeningen heeft eveneens geen lacunes in deze periode, terwijl hiervoor het externe onderzoek nog moet worden afgerond.

Het museum heeft niet alleen gekeken naar gevallen waarin de herkomst *niet helder* was, maar heeft de herkomstgeschiedenis onderzocht in de periode 1933-45 van *alle* schilderijen verworven in de perioden 1933-39 en 1949-2012. Dit heeft veel nieuwe herkomstinformatie opgeleverd, ook voor stukken die op het eerste gezicht geen prioriteit genoten wat betreft de periode 1933-45. Naast nieuwe herkomstgegevens is er ook nieuwe informatie naar boven gekomen die op kunsthistorisch

gebied wellicht interessant kan zijn, doordat er er bijvoorbeeld oude toeschrijvingen of oude titels zijn aangetroffen in voor dit onderzoek bestudeerde bronnen.

Addendum Rapport Rijksmuseum Amsterdam

Merel van Erp, Hester Kuiper, Mara Lagerweij o.l.v. Jonathan Bikker
10-10-2013, Amsterdam

[1]

Deze zoutvaten van Johannes Lutma maakten deel uit van een set van vier met dezelfde herkomst. De twee anderen zijn in het herkomst helder onderzoek van het Amsterdam Museum naar voren gekomen als hebbende een problematische herkomst. Vandaar dat zij nu al aan het rapport van het Rijksmuseum zijn toegevoegd, terwijl het onderzoek herkomst helder van de kunstnijverheid collectie nog zal plaatsvinden.

BK-1960-13-A

Zoutvat waarvan de schaal gedragen wordt door een jongen zittend op een dolfijn
Lutma, Johannes (I)

...; sale, Van Iddekinge van Drogenhorst, Mr. H.C. Du Bois, *et al.* [section Van Iddekinge van Drogenhorst], Amsterdam (F. Muller), 27 November (3 December) 1906 *sqq.*, no. 452, fl. 4,000 to Frederik Muller, Amsterdam,¹ or fl. 2,000 to Frederik Muller, Amsterdam, and fl. 2,000 to the dealer Duits, Amsterdam;² ...; sale, Emma Budge (1852-1937, Hamburg), Berlin (Paul Graupe), 4 October 1937 *sqq.*, no. 254, with no. 255, 12,900 RM, probably to Graetzer;³ ...; Dutch private collection, 1937,1943;⁴ ...; ? the dealer Vecht, Amsterdam;⁵ ...; ? collection Hendrik Petrus Doodeheefver (1889-1971), Hilversum;⁶ ...; ? the dealer Katz, Dieren;⁷; collection Wilhelmus Josephus Rudolphus Dreesmann (1885-1954), Amsterdam, 1951;⁸ his sale, Amsterdam (F. Muller), 22 (23) March 1960 *sqq.*, no. 95 and 96, fl. 110,000 and fl. 122,000, to Mr W. Kock on behalf of the Gemeente Amsterdam;⁹ from whom purchased, with BK-1960-13-B, by the museum, 1960

¹ Copy Fondation Custodia, Paris.

² Copy Metropolitan Museum, New York.

³ Bid book Graupe, according to the lostart website.

⁴ Van Gelder 1937, p. 113; Frederiks 1943, p. 27.

⁵ De Lorm 1999, p. 38, no. 10; note RMA.

⁶ De Lorm 1999, p. 38, no. 10; note RMA.

⁷ De Lorm 1999, p. 38, no. 10; note RMA.

⁸ Coll. cat. Dreesmann, III, 1951, p. 809.

⁹ Copy RKD; note RMA.

BK-1960-13-B

Zoutvat waarvan de schaal gedragen wordt door een jongen gezeten op een dolfijn
Lutma, Johannes (I)

See the provenance for BK-1960-13-A.

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja**Herkomst niet helder****Conclusie**

De herkomst van deze zoutvaten is niet helder, omdat het zeer aannemelijk is dat zij behoorden tot de geconfisqueerde collectie van de erven van Emma Budge.

Toelichting

Deze zoutvaten zijn hoogstwaarschijnlijk afkomstig uit de collectie van Emma Budge, geboren Emma Ranette Lazarus (1852-1937), dochter van een joodse handelaar uit Hamburg. Na haar huwelijk met de Amerikaan Henry Budge nam ze zijn nationaliteit over. Na haar dood in 1937 werd haar kunstcollectie geconfisqueerd en verkocht op veiling bij het veilinghuis, nog onder de naam, Paul Graupe. Op het moment van de veiling was Graupe zelf al gevlucht en het veilinghuis geariseerd door Hans W. Lange. In maart 1960 werden de zoutvaten samen met een ander paar op een veiling bij Frederik Muller aangekocht door de Gemeente Amsterdam. Eén paar heeft de Gemeente Amsterdam aan het Rijksmuseum verkocht en één paar bevindt zich in het Amsterdam museum met inventarisnummers KA 8050 en KA 8051.

[2]

SK-A-4181

Twee vrouwen in Italiaanse dracht
Calisch, Moritz

...; ? sale, 'Een collectie schilderijen uit Nederlandsch Kunstbezit', Amsterdam (Fred. A. van Braam), 23 (24) November 1943 *sqq.*, no. 80, as 'De Twee Zusters', fl. 1,200;¹ ...; first recorded in the museum in 1970

¹ Copy RMA.

Lacunes in de herkomst voor de periode 1933-1945: ja**Herkomst niet helder****Conclusie**

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het onbekend is wie dit schilderij heeft ingebracht op de veiling bij Fred. A. van Braam in 1943. Het is echter niet met zekerheid vast te stellen dat dit hetzelfde schilderij is als in de collectie van het museum.

Toelichting

Dit schilderij is mogelijk verhandeld in de oorlogsperiode door veilinghuis Fred. A. van Braam, Amsterdam. Deze mogelijkheid is onderzocht naar aanleiding van een etiket van Veilinghuis van Braam op de achterzijde van de lijst, dat mogelijk uit 1943 stamt. Het schilderij kan mogelijk zijn beschreven als 'De twee zusters'. Het is mogelijk dat dit veilinghuis in oorlogstijd geconfisqueerd bezit heeft geveild.⁴

[3]

SK-A-4017

Chariclea

Anoniem

...; the dealer Vitale Bloch, The Hague, 1943; ...; the dealer D.A. Hoogendijk, Amsterdam, 1943; ...; from the dealer M. Herman Raft, The Hague, fl. 6,000, to Dr Erhard Göpel, The Hague, for Adolf Hitler's Führermuseum Linz, 10 January 1944 (inv. no. 3279);¹ war recuperation, SNK, 15 April 1946 (inv. no. NK 2928);² transferred from the DRVK, to the museum, 1960

¹ MCCP website, file card no. 7567; Schwarz 2004, p. 182, no. XXX/24.

² Provenance from 1944 to 1945 reconstructed by Ekkart et al. 2006; Schwarz 2004, p. 182, no. XXX/24; MCCP website, file card no. 7567.

Lacunes 1933-1945: ja.

Herkomst niet helder

Conclusie

De herkomst van dit schilderij is niet helder, omdat het onbekend is wanneer en van wie Vitale Bloch of kunsthandel D.A Hoogendijk het schilderij heeft verworven.

Toelichting

Dit schilderij behoort tot de Nederlandse Kunstcollectie, beheerd door het Rijk, en is op 24 februari 1960 overgedragen aan het Rijksmuseum te Amsterdam. Het is opgenomen in de resultaten op de website van Bureau Herkomst Gezocht.

Het niet duidelijk is op welke wijze dit schilderij in de Nederlandse kunsthandel terecht is gekomen. Vitale Bloch was van oorsprong een joods Russisch-Poolse kunsthistoricus, kunsthandelaar en kunstverzamelaar die in de oorlogsjaren handelde vanuit Den Haag. Hij onderhield nauwe banden met onder meer Dienststelle Mühlmann, Erhard Göpel, koper namens Hitler, en Walter Andreas Hofer, directeur van de collectie Göring. Het is bekend dat meerdere schilderijen door Dr Erhard Göpel zijn verworven voor het Hitlermuseum te Linz via de kunsthandelaar M. Herman Raft. Het is

⁴ Zie voor Braam ook SK-A-5009

onduidelijk op welke wijze en in welke volgorde de transacties in 1943 hebben plaatsgevonden, voordat Göpel in het bezit kwam van dit schilderij.

Bibliografie MV rapport

J.W. Frederiks, *De Meesters der Plaqueette-Penningen*, The Hague 1943

H.E. van Gelder, 'Een Haagsche Bekerschroef van Andries Grill', *Mededeelingen van den Dienst voor Kunsten en Wetenschappen der Gemeente 's-Gravenhage*, IV (1937), pp. 113-119

J.R. de Lorm, *Amsterdams goud en zilver*, Zwolle 1999

D.C. Röell and H. Brugmans, *Verzameling Amsterdam W.J.R. Dreesmann*, 3 vols., Amsterdam 1951